

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-20

Diarienummer: N608-0085/25

Handläggare: Josephine Stenberg

E-post: josephine.stenberg@forskola.goteborg.se

Yttrande samråd ändring i översiktsplan för Göteborg

Förslag till beslut

Förskolenämnden tillstyrker och skickar med förvaltningens synpunkter gällande ändringarna i översiktsplan för Göteborg.

Sammanfattning

Genom beslut om planeringsstrategin 2024 förklarades översiktsplanen fortsatt vara aktuell. Dock konstaterades att vissa delar av översiktsplanen var i behov av ändring och andra delar bör utgå. Syftet med ändringarna i planen är till viss del att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering. Ändringarna omfattar även Södra älvstranden, Mölndalsåns dalgång och för södra Askim där sker fördjupning av geografiska inriktningar.

Stadsbyggnadsförvaltningen har därför bjudit in till samråd gällande ändringarna i översiktsplan för Göteborg.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I stort kommer ändringarna i översiktsplanen inte ha någon tydlig påverkan för förvaltningen ur ekonomisk dimension. Kommande detaljplaner kan senare påverka förvaltningens ekonomi beroende på vilka förutsättningar som ges i planerna vad gäller val av plats för förskola. Förutsättningarna på platsen påverkar kostnaden för utformning av utemiljöer och om det är möjligt att bygga tillräckligt stora enheter som har ekonomisk bärkraft för förvaltningen. Det är mer kostsamt för förvaltningen att driva och bygga fler mindre enheter i stället för några större enheter som är strategiskt placerade i förvaltningens planeringsområden. Vidare är det viktigt att utökning av förskoleplatser sker i takt med expansion av bostäder så att behovet kan tillgodoses i rätt tid.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ändringarna i översiktsplanen utgår ifrån att Göteborg ska kunna hantera en fortsatt befolkningsökning, men med en låg påverkan på miljön och klimatet. Enligt planen förväntas en koncentrerad bebyggelse ge effekter inom olika områden, vilket skulle bidra till målen i Göteborgs stads miljö- och klimatprogram. Det är viktigt att en förtätning av staden också möjliggör grönytor, förutsättningar för bättre luftkvalitet och minskade bullernivåer. Genom att skapa förutsättningar för kollektivtrafik och förbättringar i cykelnätet möjliggörs att fler barn och vårdnadshavare kan komma till och från förskolan utan att använda bil.

Klimatanpassning

Det är positivt att ett nytt kapitel om klimatanpassning har lagts till enligt förslaget till ändring. Här anges mål och strategier som syftar till att vara vägledande för hur kommunen ska planera med avseende på klimatrelaterade risker. Det är dock viktigt att det samordnas och utvecklas i linje med arbetsprocesserna utifrån Göteborgs stads klimatanpassningsplan.

Gröna miljöer i anslutning till förskolor stärker stadens arbete med klimatanpassning. De bidrar till anpassning utifrån framtida värmeböljor. Förskolans omkringliggande ytor har betydelse för förutsättningarna i klimatanpassningsarbetet kopplat till förskolans verksamhet. Det är positivt att planeringen utifrån översiktsplan och därefter detaljplaner kan lägga en god grund för det arbetet.

Bedömning ur social dimension

Ändringarna innebär att förstärka möjligheten att resa både kollektivt och med cykel vilket ligger i linje med att minska bilanvändningen i staden. För att det ska realiseras behöver planer möjliggöra för att förskoleplatserna planeras nära ny bostadsexpansion.

Översiktsplanen förväntas bidra till Göteborgs målbild om en hållbar stad vilket bidrar till att förbättra barns livsvillkor i Göteborg.

Barnkonventionen

Förvaltningens hantering ligger i linje med nämndens ansvar i skollagen och därmed även i enlighet med barnkonventionens intentioner.

Samverkan

Information har skett till de fackliga organisationerna vid förvaltningssamverkan den 19 mars 2025.

Bilagor

Översiktsplan för Göteborg – Länk till planen: <https://oversiktsplan.goteborg.se>

Ärendet

Förskolenämnden är inbjuden att lämna synpunkter i samråd om ändring av översiktsplan för Göteborg. Syftet med ändringen är att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning och att öka tydligheten för efterföljande planering.

Samrådstiden är 8 januari 2025 – 25 mars 2025. Förskoleförvaltningen har begärt och fått förlängd svarstid till den 2 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Förskolenämnden är inbjuden att lämna synpunkter i samråd gällande ändringar av översiktsplan för Göteborg.

Kommunfullmäktige antog Göteborgs översiktsplan 2022. Genom beslut om planeringsstrategin 2024 förklarades översiktsplanen fortsatt vara aktuell. Vissa delar av översiktsplanen konstaterades vara i behov av ändring och andra delar bör utgå. Syftet med ändringarna i planen är dels att bättre spegla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändning, dels att öka tydligheten för efterföljande planering.

Processen för att ändra en översiktsplan är densamma som för att ta fram en ny.

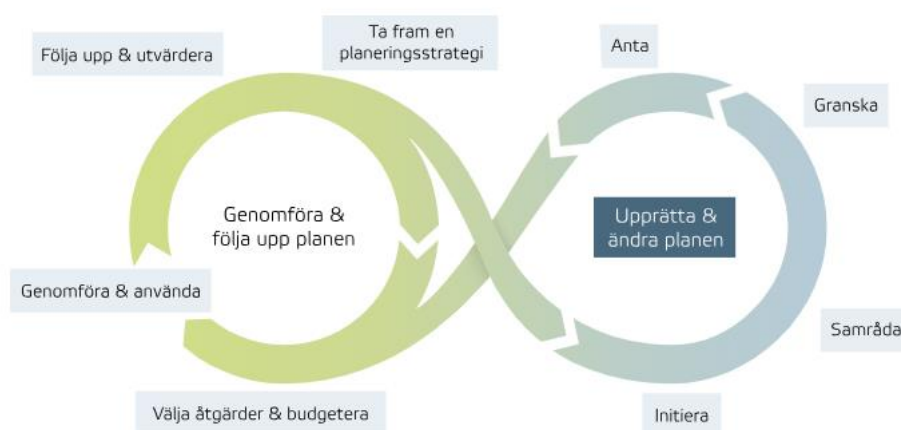

Illustration: Boverket, 2023. Upprätta och ändra översiktsplan

Föreslagen ändring av översiktsplanen omfattar fördjupning av geografiska inriktningar för Södra Älvstranden, Mölndalsåns dalgång och för södra Askim. Ändringen omfattar också tematiska tillägg för jordbruksmark, energi och ändringar inom tematiska inriktningar för klimatanpassning samt för mobilitet och infrastruktur. Ändringen omfattar även utöver ovan nämnda punkter ett antal mindre ändringar.

Samrådsredogörelsen blir offentlig i samband med granskning av översiktsplanen som sker i ett senare skede i planarbetet.

Södra Älvstranden

I dag präglas området utmed kajkanten till stor del av verksamheter och sjöfart. En ny bebyggelse har växt fram vid Järntorget och ett resecentrum har lokaliserats vid Stenpiren. Planen omfattar när färjeterminalerna flyttar, vilket skapar förutsättningar för stadsutveckling genom att omvandla industrimark till blandad stadsbebyggelse. Ändringen ska hantera riksintressefrågor, Oscarsledens framtid, kulturmiljö och lokaliseringsfrågor avseende verksamheterna i Fiskhamnen, en ny gång- och cykelbro, social service, husbåtar och maritimt centrum.

Föreslagna ändringar i korthet:

- Omvandlingsområdet Södra älvstranden utökas och kompletteras med beskrivning av området idag och rekommendationer för att stötta en omvandling till blandad stadsbebyggelse.
- Markanvändningen inom området ändras från industriområde till blandad stadsbebyggelse och företagsområde med tillhörande rekommendationer.
- Särskilda objektsbeskrivningar för bland annat framtida älvsförbindelser, framtida parker, framtida väg och barriärövergripande åtgärder för Oscarsleden läggs till på markanvändningskartan.
- Nya rekommendationer och beskrivande text för nod och stadsutveckling för Fiskhamnen/Stigberget ersätter befintlig text i översiktsplanen.

Ett nytt kunskapsunderlag som beskriver planeringsförutsättningarna i området Järnvågen till Klippan är framtaget.

Mölnbaldsåns dalgång

Delområdet sträcker sig från Örgrytevägen i norr till kommungränsen i söder och vidare in i Mölnbalds Stad. Området har en lång historia med flera industrier som växte fram i slutet av 1700-talet och under 1800-talet. Först efter 1950-talet började bostäder tillkomma. Lisebergs nöjespark tillkom i samband med jubileumsutställningen 1923 och har idag en stor betydelse för områdets plats i staden.

Mölnbaldsåns dalgång har under de senaste åren genomgått en omvandling till tät stadsbebyggelse med bostäder, handel och kontor. Området är nu en del av den utvidgade innerstaden och klassas som ett kompletteringsområde. Vid fortsatt utveckling av området ses att det finns en utmaning i balansen mellan högt exploateringsstryck och kvalitativa offentliga rum och kopplingar till omkringliggande stadsområden. Det behöver skapas fler öst-västliga kopplingar för att knyta dalgången till kringliggande områden.

Föreslagna ändringar i korthet:

- Innerstaden kompletteras med ett nytt delområde, Mölnbaldsåns dalgång. Till delområdet hör rekommendationer och beskrivande text kring områdets utveckling.
- Östra mellanstaden kompletteras med en rekommendation för Kallebäck.
- Markanvändningskartan justeras för att bättre stämma överens med inriktningen för delområdet.

Ändringen innebär att stora delar av de redovisade planeringsförutsättningarna som i nuläget finns i fördjupningen för Mölnbaldsåns dalgång utgår. De fortsatt aktuella och ändrade delarna arbetas in i översiktsplanen.

Södra Askim

Fördjupningen av översiktsplanen för södra Askim pekar ut tre större utbyggnadsområden; vid Brottkärrsmotet, i Svindal och i Gatersered.

I översiktsplanen har utvecklingen vid Brottkärrsmotet redan synliggjorts genom att peka ut Nya Hovås som en tyngdpunkt i ytterstaden. I ändringen av översiktsplan föreslås att tyngdpunkt Nya Hovås ändrar namn till Sandås.

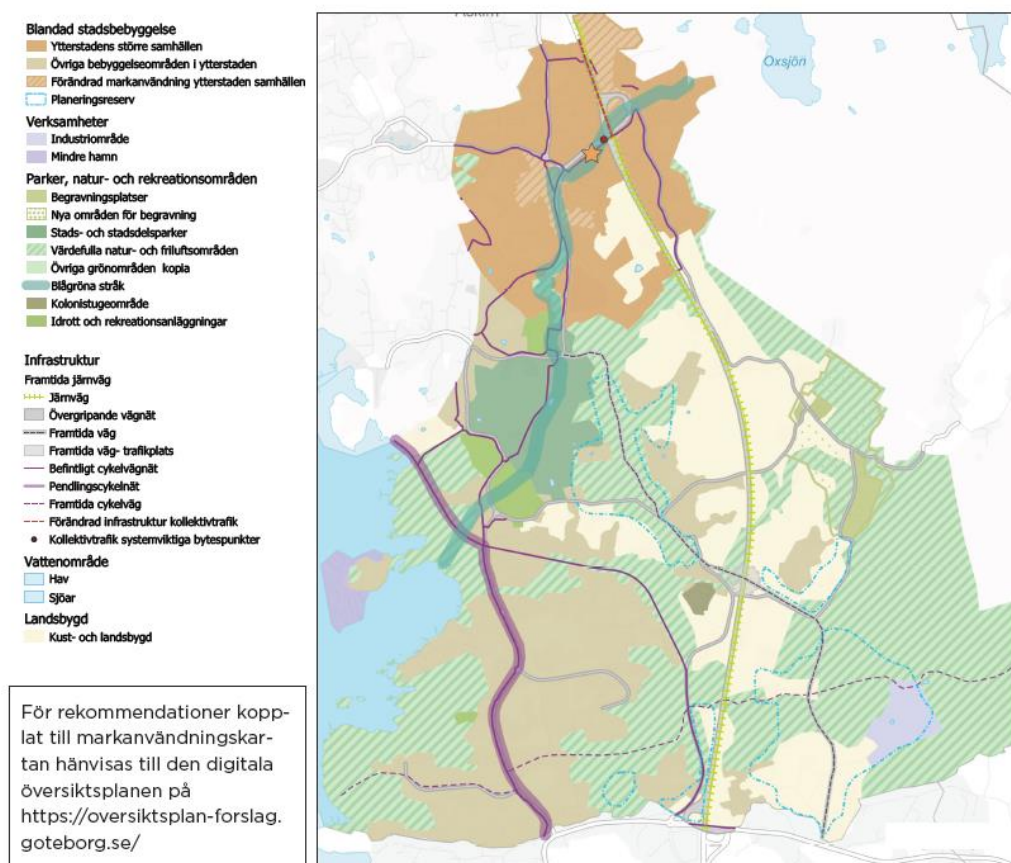
Sandås läggs in som systemviktig bytespunkt för kollektivtrafik. Metrobussanspråk (förändrad infrastruktur för kollektivtrafik) läggs in längs delar av väg 158 mellan Sandås och Järnbrottsmotet

Ändringar markanvändningskarta

Krogabäcken läggs in som Blågrönt stråk. Ändringen innebär att Krogabäcken redovisas som befintlig blågrönt stråk ytterstadens större samhällen, med rekommendationen att stråket ska värnas och utvecklas.

Framtida väg – Ny väg i Billdal, får justerad objektsbeskrivning. Ändringen innebär att objektsbeskrivningen förtydligar att vägen hör ihop med planeringsreserverna och deras tidshorisont. Hänvisning till tidigare fördjupad översiktsplan för Södra Askim tas bort.

Ett framtida gång- och cykelstråk läggs till. Behovet av att bygga sträckan hänger ihop med en eventuellt framtida utbyggnad av den mark som är utpekad som planeringsreserv.

Mindre del av stadspark Billdals park ersätts med blandad stadsbebyggelse. Ändringen görs för att stämma överens med gällande detaljplan norr om Skintebovägen, väster om Kruniusvägen.

Mindre del av Kust och landsbygd ändras till Värdefull natur. Ändringen görs för att bättre överensstämma med tidigare fördjupad översiktsplan för Södra Askim. Gäller ett område i närheten av Årekärrs ridklubb.

Utbyggnadsområdena i Svindal och Gatersered finns med i översiktsplanen som planeringsreserver. Syftet med planeringsreserver är att inte bygga bort en möjlig framtida potential genom att undvika enstaka bebyggelse. Samtidigt som fördjupningen för södra Askim utgår föreslås Svindal och Gatersered ligga kvar som planeringsreserver. Detta innebär en ökad tydlighet kring vad som gäller för dessa områden, det vill säga att en utveckling kan bli aktuell först på mycket lång sikt. Denna ändring bedöms inte påverka förutsättningarna att rymma Göteborgs befolkningsökning fram till 2050 inom översiktsplanens bebyggelseområden samt inom något av de utpekade utbredningsområdena. Om det blir aktuellt att påbörja planering av planeringsreserverna kommer det krävas ändring av översiktsplan med tillhörande miljöbedömning.

I fördjupningen för södra Askim finns utpekade punkter för närservice (Billdals centrum, Lindåsmotet och Svindal). Dessa punkter kommer inte finnas med i översiktsplanens markanvändningskarta. Men i löptexten om planeringsreserver i Askim omnämns behovet av att tillskapa servicenoder om det blir aktuellt att starta planeringen av planeringsreserverna.

Tematiska ändringar

Tillägg om klimatanpassning

Förslaget till ändringen innebär att ett nytt kapitel om klimatanpassning införs i översiktsplanen. Kapitlet innehåller mål och strategier som syftar till att vara vägledande för hur kommunen ska planera med avseende på klimatrelaterade risker. Det nya kapitlet bygger i huvudsak på områden som idag finns med i översiktsplanen i befintliga avsnitt om översvämningssrisker och klimatanpassning. En av de viktigaste förändringarna handlar om ett större fokus på planering för en varmare stad utifrån att kunskapsläget ökat.

Kapitlet inkluderar anpassningsåtgärder som är kopplade till stigande havsnivåer, höga flöden och skyfall samt anpassning till ett varmare klimat. För att göra staden robust i ett framtida klimat krävs åtgärder vid både exploatering och i befintlig bebyggelse. Där finns en precisering av vilka värden och funktioner som ska uppnås och förskola finns med under området samhällsservice.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen vill i sin bedömning skicka med följande synpunkter till ändringarna gjorda i översiktsplanen.

- Att tidigt planera in möjlighet för förskola i de områden som idag inte kan hantera en ökad efterfrågan av förskoleplatser.
- Vid val av placering av förskola är det viktigt att förutsättningarna på platsen möjliggör för barn att röra sig självständigt på förskolans utemiljö.
 - Därför kan det inte vara för stora höjdskillnader,
 - Yta där vatten kan bli stillastående kan inte räknas som friyta då den ej är tillgänglig för yngre barn att röra sig säkert på,

- Att platsen har möjlighet att skapa miljöer där det är väl avvägt mellan sol och skugga, för att motverka att en så kallad hot spot uppstår på förskolegården,
 - Cykelvägar nära förskola behöver utformas med omsorg då det är en ökad olycksrisk med cykelväg i anslutning till förskolan.
- Förvaltningen eftersträvar att förskolans utemiljö ska vara grön och innehålla begränsat med hårdgjordyta i form av konstmaterial. Därför är det viktigt att den totala sammanhållna ytan är tillräcklig så att det medger möjlighet för grönska i form av träd och lekbuskage.
- Förvaltningen ser ett behov av grönare miljöer runt stadens förskolor. Grönskan möjliggör både för bättre luft- och bullermiljö och stärker arbetet utifrån klimatanpassning.

Johan Olofson

Ulf Högberg

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Ekonomi, fastighet, säkerhet

Expedieras till: stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se märks med SBF-2024-00784